

MOLNÁR CS. ATTILA

CSILLAGSZÁMOKKAL MÉRVE

(Dóró Sándor emlékezete)

Költősors? — kérdezzük megdöbbenve.

Igen, költősors, mi más?

Kortárs koporsó fölött nem éppen könnyű megfelelő búcsúszavakat keresgélni és találni ilyenkor, a megrázó gyász idején.

Ambíciókkal indult el Dóró Sándor, igen vérmes ambíciókkal, éppen úgy, mint mi valamennyien.

Mikor is csak, Istenem?

Másfél évtizeddel ezelőtt márthatta tollát az ihlet verázslatos tintájába Dóró Sándor.

Mennyi ez a másfél évtized az ember életében?

Sok, vagy kevés?

Csillagszámokkal mérve nagyon, de nagyon kevés.

Annyira se elegendő talán, még annyira sem, hogy végiggondoljunk egy mélyebb gondolatokkal átszőtt költeményt, vagy valami egyedit, még sohasem hallottat alkossunk.

A legeslegelső pillanattól fogva Dóró Sándor magas lázban égett.

Akkor még nem a betegség, a végzetes, akkor még nem a fizikai szenvedés menthetetlen láza fűtötte, ó, akkor még nem az, hanem az alkotni akarás, a teremtőerő emésztő heve szikkasztgatta-szaggatta egyre napi gondjainak útvesztőiben is.

Az igazában sohasem ki nem teljesedő költői rang hiánya, az öröké újrakezdők, a türelmetlen kísérletezők égető-emésztő láza sorvasztotta az utolsó pillanatokig, hervasztotta el életerejét, vágyait, reményelt...

Már-már magára talált.

Már-már megcsendítette a valós, kristályos hangokat is. Igaz, a fájdalom, a lemondás, a búcsú reménytelen hangjait.

Dóró Sándor verseket adott, egy részét kötetbe gyűjtve. (Kora tavaszi felhők, Forum, 1959), egyéb versei a vajdasági lapok irodalmi rovatában láttak napvilágot, ott keltek új életre.

Írt, igaz, hosszú szünetekkel megszaggatva. A szünetek akár valami szép szonáta szünetjelel. Példázzák egyben a kicsike, de nem jelentéktelen életművet is.

Mostanában mintha megérezte volna a Kaszás elkerülhetetlen pengeélét, Kamenicáról, reményes gyógyulása színhelyéről egyre-egyre küldöztette költeményeit a 7 Napnak, az Üzenetnek.

Honnan, s miféle műveket?

A kamenicai szanatórium eleve túlvilági légköréből, a lélek örök bizodalmanak s a testi szenvedések lemondást sugalló rácsai mögül...

Mert sehogyan sem tudott hinni a halálban, nem is hihetett, mint ahogyan mi, kortársai, tejtestvérei sem hihetünk benne.

Igen-igen jól sakkozott, jó matematikus volt és — mindenekelőtt — érzékeny, a légnyomásváltozásra is reagáló költőember.

Törhetetlen is egyben, félelem nélküli.

Akaratában megküszködött vagy egy teljes évtizeden át a puszta létért, s időközben — önfeledten-ösztönösen talán — pillanatokra szabott életéből, síkló ceruzájából csak-csak kicsurrant egy-egy igaz költemény.

Ő maga olyan, aki túl a tehetségen, túl az ígéreteken a szenvedés változatos ízeit immár nyershús-színárnyalata tekintetében megismerte, megízlelte túl minden jogszabályon és — így is vetíti elénk »papírozva« a nagyon nagy Kaszásnak:

»Mint a gyertya, fogyok, átalakulok,
gyenge fényem
nem világít be országokat.«

Támadott a halál ellenében is.

Hlité és nagy-nagy szíve mégis-mégis átkényszerítette az élet kerítésén, oda, ahol, hisszük erősen, ha testi valósága nem is, de szellemi üzenetei föl-föltámadnak majd legalább egy-egy sorában, legalább egy-egy barátjának tett vallomásában.

Ilyféleképpen:

»A csillagokat nézem, s a város
apró fényeit, innen a messziből,
s talán el se kívánkozom már innen;
az ember hamar megszokó, szelíd állat,
s vegyül belé egy kis alázat,
alázat azokkal szemben, kik mentenék,
ha menthetnék az életem . . . «

S tovább:

»Este van. Távolság a város, s távolság a csillagok,
s én csak égek, égek magas lázban,
és távolság vagy, távolság, elérhetetlen . . . «

Ágálni akárhogyan, túlvilági pörbe szállni a költőssorral most már ugyan mire lenne jó?

Figyelhetünk: a vajdasági magyar költő sorsa vigasztalan. S nemcsak a halál miatt.

Valami kegyetlen kaszás szabadult neki a sakkasztól ellenfélként a harminchat éves Dóró Sándornak, akit az utóbbi években már Derűs István néven ismert irodalmi életünk, és vasárnap, 1974. január 6-án a kamenicai szanatóriumban bemattolta.

A főnmaradt kérdés, az egyetlen:

A kitéljesegett, vagy ki nem teljesegett vajdasági magyar költőknek vajon előbb halállal kell-e fizetniük mindenkor mindenért?